

heden af den Tid, hvor man i England havde hugget Hovedet af en Konge, og hvor det, at kalde Friheden til Hjælp for at støtte Kongen mod Adelskabet, var begyndt at blive en ængstelig Sag — han vidste ikke bedre, end at følge en Strømning, som da gik igjennem de fleste Lande i Europa og som gik ud paa at hævede og hæve Statsmagten i Personen over alle disse eenfaldige Magter, der tilintetgjorde Samfundets hele Stilling. Det var det, som det dengang betydede at indføre den personlige Absolutisme; men dermed var ikke sagt, at den var bestemt til at skulle blive ved, der var dermed kun sagt, at den engang skulde konstrueres saaledes frem, at den blev hævet over Stænderne, hævet over al Indflydelse af den Art, som gjorde, at Staten, — thi den haaber jeg det ærede Medlem vil beholde som Absolutisme — forsvandt og gik op i Eenfaldighed, i Smaalighed og i personlig Interesse. Tidsumstændighederne medførte, at denne Udvikling vedblev, og det er et stort Spørgsmaal, hvem der meest deri støttede Kongemagten; men afgjort er det, at de Samfundsklasser, der fandt sig deri, skjøndt de maaskee kunde have rettet det, vare de, der efterhaanden høstede den største Fordeel deraf. Af Middekklassen i Samfundet, Præsteføenner etc., udgik de Mænd, som under en anden Form først bleve de absolute Kongers Støtter og siden lidt efter lidt deres Herrer; det var det lovbundne Bureaukratie. Da der blev Spørgsmaal igjen om at kalde Friheden tillive her i Landet, vendte man sig ikke til Folket og Befolkningen, man søgte ikke det politiske Folk i Befolkningen, men man vendte tilbage til det, man havde forkastet ved Enevældens Indførelse, til Stænderne. Har nu det ærede Medlem nogenfinde seet mig allieret med Stænderudviklingen, med Klassevalg? Har det ærede Medlem seet det alseringeste Spor deraf? Nei, han har tværtimod seet mig fra det første Dieblis, da Friheden tog den forvanskede Form, at støde den største Samfundsklasse her i Landet, vor egentlige Middekkasse, tilside, sige: I disse Stænder, i denne Stænderinstitution ligger ikke Friheden, og da tilraade jeg: Hold Eder til den lovbundne Magt i Staten, som er Kongen, og kræv I, den store Borger-Sam-

funds-kasse, Borger-Middekklassen, af Enevældsmagten, at den hæver Eder til den Stilling, der kan ydes; I have forjævet ventet det af Stænderne, hold Eder til Enevælden.

Den ærede Rigsdagsmand veed godt, at jeg ikke havde det Haab, at Enevælden kunde fyldestgjøre dette; men jeg havde det Haab, som har vist sig at være det rette og velbetænkte, at Enevælden derved skulde komme til den Erkjendelse, at den savnede en Støtte for at kunne haandhæve Statsabsolutismen; den blev støttet og drev fremad, — det er ganske vist — af dette samme Bureaukratie, som jeg klager over, og jeg vidste det og saae det, og den ærede Rigsdagsmand har seet, at jeg meget tidligt har angrebet denne ulykkelige Kræftskabe paa ethvert frit Samfund. Jeg har, som sagt, gjort det meget tidligt, uden at faae den hævet, men man gjør i denne Verden forstaa digst i, naar man vil naae et Maal, da at lade sig trække af de Heste, som have de bedste Kræfter, kun at man seer, at holde dem i et Spor, hvorfra de ikke slippe. Nu er det den Vanskelighed, vi have, at holde dem i Sporet og ikke bringe dem til at løbe løbsk med Vognen.

Den ærede Rigsdagsmand kom saa til sine historiske Undersøgelser, som han ogsaa satte i Forbindelse med denne min Stilling som Enevældens Deundrer eller Tjener, eller hvad det nu var — at jeg forresten har været en tro Tjener af Enevælden, saalange den bestod, skal jeg ikke nægte; jeg holder meest af at tjene tro — det var nok Meningen, om det end blev kun løst antydet, og jeg skal derfor gaae noget nærmere ind paa min Stilling under Forfatningslovens Udvikling. Først maa jeg da bringe i Erinbring, at jeg har været med at fremlægge Forfatningsloven i alt Væsentligt, som den nu er; men det skal ikke bringe mig til, noget Dieblis at holde tilbage fra denne Forsamlings Vidende — om der igrønt skulde være Noget, som ikke veed det — at førend jeg for mit Vedkommende gik ind paa dette Forfatningsforslag, tilraade jeg at gaae en anden Vej. Jeg tilraade: Sammenfrib og sammenfrib ikke en Forfatning; thi naar I see Eder om i Historien, ville I faae at see, at